

ARADUL

Lipsa de cultură a celor intrași în viața publică este izvorul neînțelegerilor care împiedică unificarea sufletescă a românilor.

ACȚIA și ADMINISTRAȚIA:

AD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții
150 Lr. : : : : 1 An	250 Lr. : : : : 1 An
80 : : : : 6 Lr.	140 : : : : 6 Lr.
40 : : : : 3 Lr.	70 : : : : 3 Lr.

In strălucire dublu.

PATIMI, URĂ....

Inițiatorii și apoi fondatorii tății »Infrățirea« constatând dezastruoase ale luptelor, cari învrăjesc fil nea — au găsit că e necesară a unei acțiuni nu numai a unei acțiuni, ci organizarea românilor din țară, în scopul dezvoltării unei construcții constructive. În războiul în general, salutate diferită a fililor ai adunați într'un singur ționar, — erau, și sunt și ficulțuri serioase în calea dării interne a României. Lipsa unei culturi românești, ba de ori lipsa în general a unei solide de orice proveniență mării, cari au intrat pe arena publice, rămân a fi izvor eroase neînțelegeri, de conștiință, cari sporesc greutatea în calea unificării de rșite.

Inițiativa acestei infrățiri, o nem, pentru ceice nu o știu, — a Armatei. Intervenția ei a binevenită, căci nimeni nu o ea face, cu atâta autoritate un efect. Ceice am intrat în viciul acestei binecuvântate uni, ne-am însușit ideea cu un entuziasm, cu care ni-o sese reprezentanții Armatei. pus la cale diferite acțiuni ale și culturale; propovăduim scrisul nostru din coloanele ziar, — care încă este al acțiunii de trezire a conștiinței naționale active, — tot ce interesul unificării sufletești întăririi țării. Nu am cruțat și ideea, pe nimeni; păcatele-am spus pe nume, și am numărat românii arădani să și amineze conștiința de români, și subordoneze interesele lor deosebite, celor vecinice ale neamului și ale țării. Ba în limitele impului liber a fiecărui colaborator, ne-am năzuit ca coloanele ziar să fie variate, instruc-

distraactive, — pentru a lăsa oșitor cetitorilor. Știm că reușit să întrefinem permanente pentru toate chestiunile și culturale; — și cu și alte lacune și defecte în redactarea ziarului. și fi fost însă pe deplin de toți cetitorii, și mai ceice nu le place să citească românești, — toate inconveniente le-am fi înălțat și azi orașul și județul să ar avea un ziar, care să nască pe toată lumea, și să ne mulțumim și pe noi. Știm însă, că o bună parte intelectualii noștri,

continuă a se ține la distanță, indiferenți și disprețuitori ai tuturor năzuințelor de a strânge rândurile românilor și de a-i deda la viața socială demnă de situația noastră de popor dominant. Ii vezi însă clienți permanenți ai cafenelelor, sau cercetând seara cutare restaurant din suburbii, pe unde poate că ziua nu ar trece. Vezi unii dascălii, cari se plâng contra curbei de sacrificiu, dar cari joacă aproape zilnic câte 3—4 ore cărți în cafenele; vezi atâți funcționari români, cari nu și cunosc limba maternă, umblând în societăți sau cercetând spectacole streine; vezi avocați și alte categorii de intelectuali, înscriși și cercetând cluburi minoritare, dar nu vezi pe nici unii dintre aceștia înscriși la vre'un club sau societate românească culturală ori de bine-facere.

În anul trecut, credeam că am ajuns o destindere în raporturile politice. Eram fericiți văzând întinzându-și mâna români, pe cari îi diferențiasse politica în partide de feroce dușmănie; ca să constatăm după câteva luni izbucnirea dihoniei între coreligionarii aceluiș crez politic. Fără să putem găsi vre-un motiv justificabil vedem cu durere nemărginită, cum începe a se destrăma viața socială românească, cum se pulverizează energia, cum regresăm!

În jurul nostru se năruie o lume; țara sângerează pe teren economic; Europa întreagă trece printr'o criză mai groasă decât războiul; primejdii externe ne bat la ușă, — noi în marea această de suferință fără nume și fără număr, nu găsim o apropiere frățiască, pentru a trece mai ușor prin criza de care suferim cu toții, — nu găsim în inimile noastre niciun dram de iubire de aproapele, de iubire de neam și de țară, — ci numai patimi, ură....

Foarte desolant!

□ Ziua aviației. Ziua de 20 Iulie este consacrată aviației. La această dată vor fi mari serbări al căror program îl vom publica la timp. Data fiind importanța aviației în timpul nostru, credem că cetitorii »Aradului« vor da tot sprijinul lor, pentru ca aceste serbări aranjate de filiala Arad a A. R. P. A. — ei, să albe succesul dorit. Prin sprijinirea lor contribuim cu toții la înzestrarea aviației noastre cu utilaj modern.

Deci nimeni să nu lipsească de la aceste serbări!

Situația Politică.

Răspunsul Camerei la Mesaj — Vorbirea D-lui prof. N. Iorga — Disolvarea Consiliului Municipal — Amânarea plății datoriilor de război.

Răspunsul Camerei deputaților la Mesajul Regal a fost predat; iar Parlamentul și-a început munca de legiferare.

Între vorbirile reprezentanților opoziției la mesaj, remarcăm încă pe a d-ului N. Lupu, care deși opozant, a făcut în mod spontan remarcabile elogiul marelui român N. Iorga; președintele Consiliului de Miniștri.

Aniversarea a 60-a a d-lui Prof. N. Iorga, a fost sărbătorită în întreaga țară, de către toate societățile culturale, școli, etc. Presa externă din întreaga Europa nu a încetat a publica interesante și documentate articole și studii despre personalitatea crișă a sărbătoritului Prof. N. Iorga. Toți autorii acelor articole și studii, se întrec în aducerea de elogi, cari fac cinste nu numai d-lui Prof. Iorga, ci țării întregi. Și cu toate acestea presa politică de opoziție, orbită de patimă, nu se lasă impresionată de prestigiul moral și științific, fără de păreche, al d-lui Prof. Iorga, ci continuă cu atacurile-i pătimase și lipsite de scrupule.

Vorbirea D-lui N. Iorga.

Vorbirea d-lui Prim Ministru Prof. Iorga, prin care a răspuns în numele Guvernului, opoziției, e un monument de oratorie, care a impresionat profund. Toți ceice s'au năzuit să despartă pe savantul Prof. Iorga, de bărbatul politic pentru a prezenta pe acesta ca și pe un autocrat și dușman al Ardealului, — au căpătat un răspuns, care l-a amuțit definitiv. Noi nu ne putem închipui, ca d-l Prof. Iorga să fie altul în politică, decum a fost pe teren științific și cultural. Ceice-l apreciază alfel sau nu-l cunosc, sau nu sunt obiectivi. Nu e moral să fie atacat prin anticipație, d-l Prof. Iorga, care își pune în serviciul țării în clipa atât de serioasă prestigiul său moral și științific, recunoscut de întreaga Europă. Din contră fiecare bun patriot are datoria de a contribui, cu tot ce-i stă în putere, pentru sacrificiul patriotic al d-lui Prof. Iorga să nu fie zădărnice, ci cât mai rodnic pentru țară. Îndreptarea stărilor de azi este datoria fiecărui bun patriot.

Totuși se disolvă!

Contrar dorinței noastre sincere, știrile primite, ne fac să înțelegem că Consiliul Municipiului tot se va disolva, și că încă în săptămâna aceasta se va numi o Comisie Interimară. Este o părere unanimă în orașul nostru, că d-l Primar Luțal este un om de-o corectitudine în afară de orice discuție, și că Consiliul Municipiului condus de D-sa nu a putut călca cu știința dispozițiile legale. Greșeliile ce l-se pot imputa acestui Consiliu, orice altă aparență ar avea, noi credem, că sunt numai greșeli de forme, pentru necălcarea cărora trebuiau să grijească și referenții. În urma procesului lscat însă între funcționarii Primăriei și Primărie, pare că a scăzut mai mult, decât trebuia, zelul lor de interes pentru treburile Primăriei. În acest con-

flict era mai bine, dacă s'ar fi căutat și găsit o soluție de împăcare, pentru a pune capăt unor porniri păgubitoare intereselor orașului.

Amânarea plății datoriilor de război.

În politica externă evenimentul epocal e acordul obvenit între delegații oficiali din America de Nord și între Franța cu privire la păsuirea acordată Germaniei, pentru plata reparațiilor. Se pare că U. S. A. au dat asigurări categorice de anulare măcar parțială a creanțelor sale de război asupra Statelor europene, și aceasta renunțare va fi fost prețul înțelegerii cu Franța, care altcum nu ar fi putut adera, fără să-și compromită situația financiară proprie. Dacă U. S. A. sunt gata să-și anuleze acele creanțe, putem nădăjdui la o destindere financiară în întreaga Europă și la o reînviore sigură a vieții economice de pe întreg Continentul nostru.

Insemnări.

Gazetarii și mentalitatea provincialilor.

Mulți, copilandri abia eșiți de pe băncile școlii, repetenți — cari acolo unde ar trebui să ștergă produsul nasului chinuiesc câteva fire de păr, crescut, din eroare — precum și oameni în vârstă, se silesc din răsuperti să ajungă gazetari.

Nu și dau seama că în această meserie — în același timp frumoasă și urâtă — întâmpini zilnic greutăți peste greutăți, încât pentru a trece peste ele e nevoie de o serie întreagă de compromisuri și renunțări la demnitatea personală. Aceasta pentru că oamenii s'au obișnuit să vadă în gazetar, trambulina de pe care se lansează... Unde și în ce, nu importă.

Și acum, după această introducere sumară și necompletă, să intru în subiect.

În gazetele ce apar în orașele de provincie, unde se cunoaște toată lumea, cu păcatele ei, și unde fiecare se crede o inteligență superioară, când în realitate, de cele mai multe ori, e o simplă sonoritate stupidă și imbecilă sau un haute-parleur cu membrana uzată, nu-ți poți permite o atitudine mai energică într'o chestiune oarecare, o apreciere justă a adevăratei osucure unei situațiuni ce ar trebui îndreptată, pentru că imediat prostia amplificată, începe să țipe. Și țipa în game minore și majore, fără ca cineva să fi avut intenția să o atingă. Tipatul imprudent atrage atențiunea și prostia personificată în cine știe ce persoană ștersă și minoră ca intelect, ajunge subiect de ironie și glumă. Și atunci prostia personificată promite palme și insuță celui ce a îndrăsnit să se atingă de sfânta sa dobitocie.

...Și gazetarul — fire de boem — pe care mardăriile aruncate de pigmeii cu vocea și fața abrutizată, nu-l ating, trece și-și vede imperturbabil de meseria lui. Prea sunt minusculi, ca să se ocupe de ei.

dr. Quartz

Religioase — Culturale.

„Pentru ce cugetați cele viclene întru inimile voastre?“

O întrebare și o aspră apostrofare a Mântuitorului, adresată cărturarilor și fariseilor vremii Sale, care se potrivește, cu tot atâta îndreptățire și pentru oamenii vremilor noastre.

Adu-seseră la Isus pe un slăbănog și văzând el credința celor ce s'au ostenit să-l aducă cu patul, a zis: „îndrăznește fiule, iartăți-se ție păcatele tale.“ Iară fariseii de față au zis întru sine: Acesta hulește!

Așa e păcătoasa mentalitate fariseică, care vede negru în tot ce nu-i convine, ori nu-i servește. La aparență prieten, stau în casă și la masă cu Mântuitorul, dar când Domnul își afirmă superioritatea Sa dumnezeiască, din inima lor se ridică gândul negru: „Acesta hulește.“ Nu-l mai puțin adevărat, Domnul îl descoperi îndată; fără milă, dar cu bunătate: „pentru ce cugetați cele viclene...?“

Tipul fariseului îl întâlnești la tot colțul. Viața publică, în partea ei covârșitoare, nu e decât un fariseism urât, îndată ce ridici un colț al perdelei și privești după culise. Totul aproape e numai sclipeală goală și ipocrisie. Cine e omul care s'ar simți îndemnat să clădească azi pe cuvântul simplu „da“ sau „ba“. Deși el ar trebui să chezească onorabilitatea vorbelor ca și a faptelor noastre. Dar vezi, care marfă, scoasă azi în târg, mai e întru toate corespunzătoare etichetei de pe ea? Ce întreprindere e cu adevărat aceeaș, ce spune întreprinzătorului, stăpânului? Atitudinile ca și acțiunile oamenilor sunt determinate de egoism, de câștig, adeseori nedrept, murdar. Caractere? Cine nu-și întoarce azi cojocul după cum suflă vântul în față prieten, lingușitor, în taină răutate în gând, venin sub limbă.

Creștinul se mângăie. Odată, măcar la judecata cea de obște, toate se vor desveli în lumina lor adevărată și-și va lua fiecare plata.

Dar și până atunci trebuie să înceteze din inimi cugetele viclene, hula, grăirea de rău, calomniile, cari omoară

orice inițiativă și jăfuesc pe om de ce are mai scump: numele bun, cinstea. Hoții își pot fura bunurile trecătoare, tâlharii de drumul mare pot schingiui un trup peritor și desfrânatele pot înțina un trup merit putrezirii. Fariseul însă lingușitor în față, veninos în dos, omoară sufletul.

Nu trebuie să arunci în față oricui, și la cea dintâi întâlnire, ceea ce crezi tu despre el. Sinceritatea creștină nu țere aceasta. Dar ea i-ți poruncește să descoperi îndată pe omul cu inima neagră. Așa a făcut Mântuitorul. Nu le-a lăsat timp să-și facă cursul gândurilor lor viclene.

Omul cu suflet negru așa vede pe toată lumea. Printr'un ciob de sticlă afumat și razele de soare se văd întunecate. Din inimă se ridică gândurile și din prisosul ei grăește gura. Cine nu are o dreaptă conduită de viață scormonește pururea după urăciunile altora, ca, ridicându-l în văzul lumii, să-și acopere astfel pe ale sale. Așa trebuie să judeci pe om, oricine o fie el, când prinde a grăi de rău pe altul, — să ști că despre orice grăește. Animalul tăvălit în mocirlă, leșid se scutură, ca să stropească tot ce e în jur...

Suflete negre, fariseii, în fața cuvântului de iertare a Domnului, — ei își zic: Acesta hulește. Fariseii și turarii vremilor noastre, de nu pot răstigni cu pioane, și nu pot arde cu foc, de nu pot întrebuița cuțitul și securea, au la îndemână otrava cuvântului și a scrisului.

Omul rău caută numai după răutatea altuia și de nu o află, i-o atribuie pe a sa. Când nu află la cei din jur ceea-ce i-ar plăcea și ce așteaptă, prinde a interpreta în sens rău, josnic, nemernic, tot ce vede ori aude „Inima celui fără de lege caută rele.“ Și află îndată și motive de sprijin cari să îndreptățească gândurile viclene. Apoi pornește valul grărilor de rău: „Nu-i vreau răul, Dumnezeu mi-e martor, dar...“. „Pentru nimic în lume

Monumentele istorice ale județului Bihor.

I. Bisericele de lemn.

În zilele trecute a eșit de sub tipar în editura Krafft și Drotleff din Sibiu noua carte a D-lui profesor de la Universitatea din Cluj Dr. Coriolan Petranu.

Cartea cu titlul Monumentele istorice ale județului Bihor tratează deocamdată numai bisericile de lemn rămânând ca celelalte momente să formeze materialul unui nou volum.

D-l profesor Petranu a scos un album cu bisericile de lemn din județul Arad în anul 1927. Asta a îndemnat pe Prea Sfințitul Episcop al Orăzii Roman Ciorogariu să ia inițiativa pentru publicarea studiului asupra bisericilor din eparhia sa. D-l prof. Petranu era cel mai chemat să facă acest lucru și s'a achitat de această nouă însărcinare cu competența ce reclama deja de mult publicarea acestor fel de studii.

Avem acum publicate monumentele de lemn din trei județe mărginașe.

Aradul și Bihorul studiate de D-l Petranu, iar bisericile din Săria au fost publicate încă din 1898 către Schulcz. Monumentelor în număr nu li s'a dat până acum o importanță deosebită. Prin publicațiile din anul ale profesorului Strzygowski în studiul despre bisericile de lemn el găsește la monumentele ardelenice elemente proprii, autohtone, care au suferit influențe — mai ales partea arhitecturii săsești din secolul XV și XVI.

Bisericile de lemn ridicate dest de regulă pe o colină ce nează satul încep să dispară din materialul nedurabil. Poporul în ele mărturia sărăciei din trecut înlocuiește cu bisericile de piatră durabile dar foarte adeseori în ce privește execuția artistică

(Continuare în pag. 5-a).

n'aș presupune despre el, dar... Ție i-ți spun doar, și nimănui altuia... Și cu o astfel de întrebare urmează apoi potop de vorbe. Dacă ne-am aduce aminte de vechea poveste: „Ce ție nu ți place...“ desigur ne-am trage seama, cum ne-am simți când altul ar grăi la fel despre noi...

Lucru firesc este să te întreb în fața fiecărei acțiuni a fiecărei fapte de cauza și indemnul din care porced. Și cercetarea bisericilor și mărturisirea păcatelor și postirea și ajutorarea săracilor și grija de bolnavi porced din gânduri tainice din cuget ascuns, dar nu viclean. Și dacă nu poți înțelege pe dată intențiunea cuiva să nu te robească gânduri de viclesug. Nicl ucenicii n'au înțeles taina iertării pacatelor, dar în inima lor nu s'au ridicat cugete viclene.

Numai omul cu inimă neagră bănuiește îndată. Cât de mult poate fi o bănuială răutăcioasă Izvor de ceartă

de destrămare de prăpăd. Unde vântul aspru al bănuiei nu poartă colți sămânța lui Hristos, nicl Lui. Gândiți-vă cum s'ar înfățișa totul altfel, viața publică, cămăi mai fi bănuiala răutăcioasă și din nenorocita viață politică să părea cu totul grăirea de rău, cura calomniilor... Incepe dela staurarea!

Omul cu inima bună toate le senin. Și în păcătos nu vede un slăbănog, care trebuie ajutat reculeagă, să se ridice. Nimeni poate fi atât de rău încât să fie o cale de îndreptare. Prin lacrimilor cuiva se vede inima pe care Dumnezeu nu o urăște. Omul care vede pretutindenea află pretutindea pe Dumnezeu sta e suflet de om creator, care rează și înviează răsăd în sufletul altora.

Deștepți și naivi.

(20)

(roman)

de: T. Cristea

Dar n'a mers tot așa. Sunt oameni cu o putere de muncă mijocrie, având o perseverență încăpăținată, sunt alții, cari dispun la un moment dat de o intensitate maximă de stăruință, urmate apoi de o acalmie periodică. Câte temperament, atâtea feluri de luptă. Nu-l meritul unui tinăr, dacă învață mai bine ca altul. Il poartă în viață temperamentul lui, calitatea celulei organice și abla în anul al douăzecișigaselea începe să se afirme puterea lui de a se conduce, voința. Și chiar aceasta voință nu-l decât tot fruct al temperamentului, al legii individuale a fiecărui om. Temperamentul lui Voicu se manifesta printr'o voință intermitentă cu intensități maxime de voință și perioade de pasivitate. După un timp, Voicu se simți obosit. Incordarea prea mare, timpul flut strâns în frâu își cere libertatea, odihnă. Cine cunoaște legea aceasta se poate supra-

veghea, ca în perioada delăsării să nu alunecă pe poarta vicliilor, cine n'o cunoaște și mai este și impresionabil, cade mai repede în ispită.

Voicu se imprietenii cu alți tineri de vârsta lui și făcu mai de aproape cunoștință cu gustul alcoolului. Întâiul chef la Poeni îl adusesse o veselie neobișnuită. Intorcându-se acasă, pe lână, i-se păreau gropile de noroi și băltoacele, ochii de drum uscat și fiindcă se ferea de noroi nimerea în băltoace, inveseleându-se de fiecare dată de isprava lui. Învățase și remediu contra usturimii din stomac după o noapte de beție: o clapă ronțăită așa cum ronțăiești un măr gustos. Urmară și alte chefuri. Se dovedi un neprețuit tovarăș de beție. Avea un umor natural în stare să înveselească și mutra cea mai tragică, știe să fie sentimental sau entuziasmat, după împrejurări și știe să se așeze pe care i-o învidiau

chiar bețivul de carieră. Nu-l plăcea beutura, dar pe vremea aceea era în mentalitatea țării și generației virtutea de a bea, de a sparge pahare la chefuri și de a juca pe mese în ceasuri târzii de noapte. Poporul maghiar ținea să-și exteriorizeze în toate formele mândria de a fi descendentul vitejilor, nomazi cari își trăiau viața în lupte și își aveau bucătăria sub șeua calului. Iar cum prilejurile de bravură adevărată puteau să fie și periculoase, se găsea mijloc de manifestare a vitegiei în chefuri și beții. Cel care le făcea mai cu moț era un viteaz, un virtuos. Și în concurența acestor virtuți, violența temperamentului devenea de o artificialitate searbădă și caraghioasă. Trăind în acelaș mediu, apăși la o literatură îmbăcșită cu astfel de viteji, românii — în lipsă de altceva mai bun — imitau și ei ce vedeau la stăpânitorii lor. Iar Voicu, ambițios ca orice adolescent de a se arăta „bărbat“, începuse să bea din virtute și se otrăvea prin obișnuința creiată de mediul său. Prietenii lui mai bătrâni avură grijă ca să-l întro-

ducă în toate misterele cântecului care minunatul Goethe îl dăduse întru totdeauna simbol cheflilor. În vinovăția pruncească fu violată cuvânt în povești de totămplăni cari prietenii își satisfăceau de a se prezenta drept erol de ture amoroase și cuvântul scoț din mădulare instinctul. Iatăia tință cu fierbințeala trupului în împrejurări nu lipsite de umor. Ardeal era un obicei vechi să se casă, copii și chiar la vite un apărător de boli și năpăstuirii. Talisman era format dintr'o hârtie îngustă de patru centime lungă de câțiva metri. Pe hârtie se scria o rugăciune — contra necuratului, iar la începutul gâclunii, la mijloc și la sfârșit, semneau chipuri sfinte. Așa făcui talisman se chema „baler“. Era în biserică, apoi cusut într'o roșie, în care — după împrejurări se mai puneau și smiroa, tărâșă chiar aur, apoi dacă era pentru se așeza pe grinda casei, dacă pentru copii se puneau la gât

Contra crizei.

Alarmarea creditorilor.

Apelul Camerei de Industrie și Comerț.

În ședința din 30 Iunie a. c. a Consiliului de Administrație al Camerei de Comerț și de Industrie din Arad s'a discutat chestiunea alarmării creditorilor, cauzate de veștile tendințoase puse în circulație fie de oameni cari nu-și dau seama de efectul lor răgubitor, fie de răuvoitori sau criminali, cari sistematic și conștient lucrează pentru agravarea crizei pentru a produce chaos, anarhie. Toate acele tentate au fost infierate după cum merită, iar Consiliul Camerei a lansat un apel către negustori și meseriași peste tot către publicul mare. Având în vedere importanța acestui apel și gravitatea chestiunii de care se ocupă reproducem în întregime:

„Dureros impresiunat de ușurința criminală, cu care se pun în ultimul timp în circulație veștile alarmante despre case comerciale și întreprinderi industriale, Consiliul Camerei de Comerț și de Industrie din Arad, face apel solemn la toți negustorii și industriașii din circumscripția sa, să combată toate acele atentate împotriva colegilor lor, căci ele sunt făcute împotriva vieții economice întregi a acestui colț de țară. Unde intervenția lor

particulară nu e de ajuns, să ceară concursul acestei Camere. Conștiința intereselor comune și solidaritatea în apărarea lor ni se impun azi ca și manifestarea unui înalt patriotism, de care trebuie să facem dovadă, pentru a arăta că ne dăm seamă de importanța istorică a zilelor grele, prin cari trecem cu toții. Avem destule suferințe de îndurat, să nu le mai sporim conștient ori inconștient, nici să nu lăsăm să ni le sporească alții cu, ori fără voie”.

Din partea noastră ne alăturăm cu totul acestui apel, sfătuind publicul mare să se conformeze, căci totul ce ar mai agrava criza de azi, contribuie la agravarea stării generale economice, cu incalculabile urmări pentru țară. Dacă nu putem ajuta azi de aproape, nici la un caz să nu-i stricăm, căci altcum punem în primejdie întreaga ordine socială de azi, atât de mult lovită de efectele dezastruoase a crizei economice. Azi oricare negustor și industriaș, cari își face datoria și se menține prin toate peripețiile crizei de azi, — este un erou, este și un bun patriot.

Argus.

Să credem?

Se vorbește despre o apropiată pace în politică.

În cercurile politice se vorbește că toate conflictele dintre guvern și opoziție sunt pe cale să fie aplanate, așa că în curând se va ajunge la o pace măcar formală în viața noastră politică. Se dă mare importanță faptului că Suveranul în mesajul de deschidere a Parlamentului a ținut să scoată în evidență meritele Ardealului și Banatului accentuând în același timp necesitatea unei strânse colaborări. Guvernul a căutat să se

acomodeze cât mai mult acestor directive date de Suveran și de aceea atât dl Iorga, cât și dl Argetoianu au fost foarte moderați la discuțiile asupra mesajului. Până și la discuțiile asupra bugetului dl Argetoianu s'a arătat foarte conciliant față de dl. Mihai Popovici. Astfel par îndreptățite șvonurile că în curând — și în sfârșit, — va veni o epocă de pașnică muncă în viața noastră politică.

trupului svelt, care se mlădia pofitor în haina țărănească de o curățenie cocheta și ispititoare. Înțeleguse ușor, cel cu strigolii din casa unde locuia singură soția celui care își făcea serviciul la armată. Toate poveștile demățate ale tovarășilor de chefuri, îl venă în cap și înroși până în sfărul urechilor. Ii fu rușine de gândurile lui dar pofța îl ciocotea în sânge și după ce înghiți câteva noduri secl, găsi graiu să spună femeii:

— Apoi Lenuța — că îi știe numele — îți face tata balerul și să vii mâine la mine la cancelarie să îți dau eu.

— Unde la cancelarie?

— La notar, la cancelarie, dar să vii așa după amiază, către seară.

Volcu știa, că în vremea aceea nu mai era nimeni la slujbă

A doua zi Volcu avea gata balerul în buzunar și după ce plecară toți din birou, spre seară, își găsi de lucru pretextând închiderea unor registre și rămase tremurând de nerăbdare în așteptarea femeii cu balerul.

Lenuța veni fără nici un prepus sau

„Târgul de fete” de pe muntele Găina.

— În anul acesta va fi Duminică în 19 Iulie. —

În platoul muntelui Găina din vremuri imemorabile se ține la Sânpetru tradiționalul „târg de fete”. Originea acestui obiceiului curios nu se cunoaște, cum însă până în zilele noastre el s'a perpetuat într-o formă mai mult de sărbătoare câmpenească, decât de târg propriu zis, dăm cu socoteala că derivă din străvechii obiceiuri ale unei religii păgâne. O sărbătoare închinată cultului naturii libere, trebuie să înțelegem la originea acestui târg, căci în această formă ni se prezintă până azi. Creștinismul, nici aiurea și cu atât mai puțin aici, nu a putut răpi sufletului păgân toată poezia plină de farmec a panteismului.

Munții Apuseni prin structura lor constituind o cetate inexpugnabilă, e firesc ca aici să fi putut rezista mai multă vreme neluflunțați autohtonii din epoca preromană chiar. Numai în acest chip ne putem explica între altele multe particularități caracteristice moșilor, rotaclismul în limbă, precum și acest obiceiul patriarhal rămas din lumea misterelor unui cult păgân.

În ziua târgului, Duminică dimineața, din zorii zilei, încep să sune prelung buciurile, de pe piscul Găinii, un salut soarelui ce se înalță biruitor peste văle ce zac încă acoperite în ceață. Atunci de după toate colnițele apar șiraguri lungi de oaspeți cari au petrecut noaptea pe lângă focuri prin pădurile din apropiere, ori au purces de cu noapte de prin satele dela poalele muntelui. Ca la 4000-5000 persoane se adună cu această ocaziune în platoul Găinii, între aceștia cel mai mulți sunt țărani: moși, crișeni zărândeni, bihoreni; dar și mulțime de intelectuali, elevi, studenți și oameni în plină vârstă.

Pe la orele 6 dimineața târgul e în tolu. Ospătăriile sunt improvizate în șatre acoperite cu frunză verde și fiecare își are taraful de lăutari. Aici se vinde beutură: vin, bere și „rozolte”, un fel de lichior, și se joacă. Șatre speciale îngrijesc de fripturi la grătar. Fac furoare printre străini cireșele „moacre”, cari jos la câmpie de mult au trecut, iar în Bulz-șii acum se coc. Dintre fructele pădurii se vind frăguțe (*Fragaria vesca*), afină (*Vaccinium Myrtillus*) și smeură (*Rubus Idaeus*). Dacă ai cunoștință cu localnicii, mănânci și păstrăvi (*Salmo fario*) din Arleş.

După o noapte răcoroasă petrecută în liber, stimulată de o vreme bună și atmosferă sărbătorească, voia bună se încinge repede. Tineretul joacă pe iarba verde mătăsoasă, iar cel mai în vârstă se cinstesc cu mâncare și beutură, și așa se petrece lunga zi de vară într-o beție sufletească proprie fanatismului religios.

Cât privește numirea de „târg de fete”, adevărul e că nu se pomenește să se fi vândut aici fete, ea ne indică numai motive de ordin practic, ce au contribuit ca târgul din Găina să se perpetueze și după dispariția motivelor de ordin religios. După vechea dătină românească, căsătoriile se celebrează în cășlegile de larnă și de toamnă. În munte, clima fiind mai aspră, zăpezile mai grele și așezările omenești respirate la mari depărtări, de ce nu s'ar fi făcut căsătorii în plină vară, cu ocazia întrunirii de pe muntele Găina, care prin poziția sa dominantă este cel mai accesibil centru geografic între moși și crișeni? Tradiția spune chiar că la târgul din Găina se oficiau căsătorii prin preoții veniți în acest scop, ori prin călugării ce s'ar fi găsit prin apropiere. Pentru zilele noastre târgul servește numai prilej de întâlnire pentru tineri, și cași târg se reduce la măruntășuri casale, mâncăruri și beutură. Multe cunoștințe închelate în Găina se sfârșesc prin căsătorie, promovându-se prin această o continuă împospătare de sânge, atât de binevenită din punct de vedere al sănătății rasei.

Târgul de fete dela muntele Găina, cunoscut în țara întreagă, ba și în străinătate, este locul de întâlnire al excursioniștilor cari doresc să viziteze Munții Apuseni. Masivul Bihorului oferă turistului frumșeți naturale nebănuite. Cu acest prilej se poate vizita și Ghețarul dela Scărișoara.

* * *

Ascenziunea muntelui Găina se poate face din următoarele gări C. F. R.

1. *Vascau* (via Oradea-Vascau).
2. *Vârjuri, Hălmațiu, Baia de Criș*, depe linia Arad-Brad. Celce călătoresc pe această linie pot beneficia de favor de 50% scoțând bilet de tren până la băile Văța de Jos. În Vârjuri și Hălmațiu îi așteaptă un delegat al Asociației de Turism din Arad, Vineri în 17 l. c. pe la amiază, adică la trenul ce pleacă din Arad, dimineața la 7³⁰.
3. *Câmpeni*, pentru celce vin dinspre Cluj-Turda.

E bine ca excursioniștii să sosească în ultimele gări C. F. R. încă de Vineri, 17 l. c. În acest chip își vor putea găsi tovarășile pentru continuarea drumului. Din Găina se formează echipe pentru vizitarea diferitelor regiuni.

Traian Mager, prof.

bănuială. În cancelarie era Volcu singur, la o masă, unde măzgălea o coală de hârtie căutându-și de lucru, foarte turburat.

— Bună vremea, domnișorule.

— Bună să dea Dumnezeu — răspunse tinarul ascuns după hărtoagele primăriei.

Femeia se opri în mijlocul camerei și așteptă răbdătoare să fie întrebată ce caută, așa cum se știa că-l obicele și eticheta domnilor. Cavalerul se fâstăcea la masa de scris și nu găsea cuvântul care să-l îmbrace intenția. Într'un târziu, Lenuța îl dădu glas.

— Am venit, domnișorule, după baliere. Gata?

— Gata — nimeri Volcu răspunsul. — Apoi să faci bine să-mi spui cu cât să îți plătesc și să ni-l dai, c'apoi banii l-oi aduce eu când vine bărbatul meu din cătănie.

Cavalerul prinse curaj. Față de unul care îți cere un favor, ai dreptul să fi mai îndrăzneț, iar față de datornic — obrăncic.

— Că dacă n'ai bani nu-l nimic, dar camătă ai să plătești!

— O! plăți, dacă așa zici dumneata da cât să plătesc? — răsă mulerușca. Apoi, uite ce e, Lenuța, camăta e o sărutare. Îndrăsnii Harpagonul ocazional.

— Asta nu... răsă cu pofță Lenuța. În clipa aceasta intră în cancelarie un cetățean cărula îi trebuie un „pășuș”, ca să ducă o perache de bol la târgul de vite din Poeni, pe mâine zi. Volcu îl expedie, fără milă:

— Dar ce gândești, că am să-ți fac pășușuri când vrei? Nu vezi, că s'a închis cancelaria? Pe mâine dimineață.

Omul se scărpină după ureche, contrariat, apoi — obicluuit cu dăzzenia domnilor plecă.

Volcu se gândi, că ar mai putea fi tulburat de vre-un solicitator de „pășușuri” și spuse femeii:

— Știi ce, Lenuța, eu balerul nu-l am la mine, dar mâine către seară am să-ți aduc eu acasă, ca să nu te obosești pe aici.

— Că nu-i nici o oboseală, domnișorule și-l mai bine să vii eu, că ce o zice lumea să vii dumneata la mine acasă?

(Va urma).

Fotografii

artistice, ineseptionabile, și fotografiile
format carte postală, pregătește cu
cele mai estine prețuri,

Nagy Géza

atelier fotografic, Arad, B-dul Reg.
Maria No. 8. vis-à-vis de Prefectură,
unde se află de vânzare și fotogra-
fiile M. S. Regelui Carol II.

România.

Judecătoria rurală Chișineu-Criș.

Nr. 1493 | 1931.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc, aduc la cunoștința generală, că în cauza lui Hocker și Strenberg firmă din Arad repr. prin. adv. Dr. Eugen Singer din Arad, contra lui din Șimandul de sus, pentru suma de 7500 lei capital și acc., în urma decisului cu Nr. 11063-64/1928, mișcătoarele sechestrate pe cale execuțională de escontențare în ziua de 10 Martie 1931 și anume: 2 butoaie circa 200 litri rachiu, 2 paturi, 2 dulapuri, un credenț, un divan, una masă, 6 perne, 2 fețe de dune, 3 cearceafuri, una mașină de cusut, un cuptor de fier, una trăsură, un cal, 50 kgr. slănină și 10 măji de porumb, evaluate la suma de 25.900 lei, se vor vinde prin licitație publică judiciară care se va ține în ziua de 15 adecă Cinsprezece Iulie 1931, oarele 4 p. m., la locuința următorului în comuna Șimandul de sus.

Intrucât mișcătoarele cari ajung la licitație ar fi fost executate și de alții și aceștia și-ar fi câștigat dreptul de acoperire asupra lor, licitația prezentă este ordonată și în favorul lor, în sensul art. 120 al legii de execuție.

Chișineu Criș, la 24 Iunie 1931.

delegat judecătoresc.
Indescifrabil

COMITETUL ȘCOLAR RURAL NĂDLAC.

ad. No. 221/1931.

Publicațiune.

Comitetul școlar rural din Nădlac, ține licitațiune publică, în ziua de Sâmbătă 1 August 1931, ora 15 (3 p. m.) în localul Direcțiunii școlii primare de stat, pentru liferarea a lor 15 (cincisprezece) vagoane lemne de foc necesare școlii pe anul școlar 1931/1932.

Să poate concura cu oferte închise și sigilate.

Vadiul de 5% se va depune în număr.

Caietul de sarcini și condițiunile de licitație se pot vedea în cancelaria Direcțiunii școlii în zilele de Luni și Joi, dela ora 8 — 12 a. m.

Licitatiunea se va ține în conformitate cu art. 88 și următorii din legea contabilității Publice.

Nădlac, la 3 Iulie 1931.

Comitetul școlar rural.
Georgiu Petrovicu
dir. școlar

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 14 Iulie 1931, oarele 17, în conformitate cu Art. 88—110 din legea contabilității publice, și Art. 40—49 din Regulamentul oficiului central de licitație care se va ține în ziua sus amintită la Chestura Poliției Arad, din strada Mărășești Nr. 18—20, licitația cu oferte scrise închise și sigilate, pentru vânzarea reformaturilor de efecte ale gardienilor publici.

Supra oferte neadmise.

Odată cu ofertele se va depune și garanție de 5% din valoarea ofertelor, în recepisa casei de depuneri sau Administrației Financiară.

Informațiunile asupra cantităților și categoriilor de materiale ce se vând se pot lua dela cancelaria Detașamentului de Gardieni Publici, strada Mărășești Nr. 18—20, în toate zilele lucru dela orele 9—13.

Chestor. Șeful Detașamentului.
Indescifrabil Indescifrabil

Judecătoria mixtă Arad Secția Cf.

No. 4406/1931 Cf.

Extract din publicațiunea de licitație.

În cererea de executare făcută de firma următoare Banca Poporală pentru Aradul nou și Provinciă din Aradul nou contra urmăriților Bollun Matei și soția născ. Leintinger Catalina.

Judecătoria a ordonat licitațiunea execuțională în ce privește imobilul cuprins în Cf. a comunei Arad Nrul protocolului Cf. 1318 din Arad No. 1726 Topog. care casă este în str. Putnei 13 în suprafață de 78 st. pătr. cu prețul aclamațiunii de 15000 lei pentru încasarea creanței de 60.000 Lei capital și accesorii.

Licitatiunea se va ține în ziua de 25 luna Septembrie anul 1931 ora 3 p. m. în localul oficial al Cf. parter secția funduară ușa Nr. 41 Palat. Justiției.

Imobilul ce va fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic decât 75% din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în număr sau în efecte de cauție socotite după cursul fixat în § 42 legea LX. 1881, sau să predea aceluiași delegat chitanța constatând depunerea, judecătorește, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație.

Dată Arad la 2 luna Iunie anul 1931.

Dir. c. f. ss. Popp. judecător:
ss. Farkas,
pt. conf. exp. *Indescifrabil*.

REGATUL ROMÂNIEI

Judecătoria Mixtă Arad secția c. f.

No. 1964/1931 c. f.

Extract de publicațiune de licitație.

În cererea de executare făcută de următorul Avram Stern contra următorului Păsat Nistor la cererea următorului

Judecătoria

A ordonat licitațiunea execuțională în baza art. 144, 146 și 147 din legea LX din 1881 — asupra imobilelor înscrise în c. f. a comunei Arad No. prot. c. f. 10693 din Arad sub No. serial A+1 și No. 3979-a l. a 2 a. l. b. 5 b. 28 care este intravilan în Libaș cu estindere de 293 st. pătr. pe lângă arătarea valorii ca preț de strigare în suma de 5000 lei, asupra imobilului cuprins în cartea fund. No. 10701 din Arad sub No. serial A+1 și No. top. 3979-a. l. a. 2. al. b. 5 b. 36, în care este intravilan gol în estindere de 278 st. pătr. pe lângă arătarea valorii ca preț de strigare de 5000 lei, asupra imobilului cuprins în cartea fund. No. 10703 din Arad sub No. serial A+1 și No. top. 3979-a l. a. 2 a. l. b. 5 b. 38 care este intravilan în Libaș în estindere de 278 st. pătr. pe lângă arătarea valorii ca preț de strigare în suma de 5000 lei pentru încasarea creanței de 195 lei capital, interese de 15%.

Licitatiunea se va ține în ziua de 4 August 1931 ora 3 p. m. în loc oficial parter ușa No. 44 în Palatul Justiției.

Imobilul ce ar fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic de 75% din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție în număr sau în efecte de cauție socotite după curaul fixat în art. 42 legea LX 1881 sau să predea aceluiași delegat chitanța constatând depunerea judecătorește prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație.

Dacă nimeni nu oferă mai mult cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare, este dator să întregască imediat garanția fixată conform procentului prețului de strigare la același parte procentuală a prețului ce a oferit.

Arad, la 9 Aprilie 1931.

Dir. c. f. ss. Papp. Judecător ss. Farkas
P. conformitate
Indescifrabil.

Mobile.

Sufragerie, dormitor, bucătărie foarte ieftin la **Tamplarul Mihaleczky** Arad, Piața Gen. Cernat (Peștelui) Nr. 5. 2—10

Incadrări și compactorie

În atențiunea doamnelor, încadrarea gobelin-urilor sau a tablourilor, în rame ovale sau patrate, deasemeni modele pentru compactorie, cu prețurile cele mai estine se pot procura la

N. MENRATH

atelierul de compactorie și încadrarea
Tablourilor
str. Brătianu No. 21

Curățirea penelor cu 25 lei Kgr.

1—5

Str. Cercetașilor No. 4.

PARDEȘILE și HAINELE de PRIMĂVARĂ

N. 148 2—10

le vopsește și curățeste

str. Brătianu No. 11 **KNAPP** str. Episcopul Radu
Întreprindere cu cele mai moderne instalații de gaz și electricitate.

REPARAȚIUNI DE AUTOMOBILE

REICH VICTOR

STR. DR. RAȚIU 72 ARAD. 1—1

Binevoii a ananța în interesul Dv. propriu, cât mai curând **LOVAS**, ARAD, strada Oituz 111
stărpirea ploșnițelor și curățirea parchetei la

Am mutat magazinul meu de ciorăpărie, articole de

tricotage și textile în
Str. Eminescu Crucea Albă

A. BOGYÓ

CEASORNICE, obiecte de AUR și ARGINT puteți procura cu cele mai estine prețuri și cu cărticica „CONSUM” la

Nr. 149 1-20

CSÁKY ceasornicar și bijutier, Arad peste drum de biserică LUTHERANĂ

Proprietari de automobile!

Piese de schimb, cauciucuri și altele pentru FORD — CHEVROLET precum și pentru orice alte automobile, se capătă cu prețurile cele mai estine la:

„MOTORDELTA” Sigismund Kelly
ARAD, str. Alexandri 5.

Schimbul aurului pe cel mai urcat preț al zilei

Zinner, ceasornicar și bijutier

Arad Str. Mețianu No. 1.

Repară ceasornice și bijuterii pe lângă o garanță de 2 ani. Verighete de AUR, bijuterii și diferite ceasornice, cu cele mai estine prețuri.

Citiți și răspândiți:

„Aradul”

Căile ferate și elementul românesc.

Românii sunt dați afară minoritarii sunt menținuți.

Zilele trecute un tinăr român, s'a plâns că a devenit șomer pentru că „In instituțiile românești elementele române sunt date afară din motive de ordin bugetar, în același timp străinii sunt menținuți.”

Iată, pe scurt, cazul ce după a noastră părere nu trebuie lăsat pentru a nu fi infierat măcar pe această cale în coloanele organului societății „Infrățirea” care între altele are ca scop principal nivelarea asperităților existente.

Regia Autonomă C. F. R. pentru a micșora cheltuielile a licențiat din serviciu pe data de 1 Mai 1931 un însemnat număr de funcționari.

La depoul de mașini din gara Arad au fost angajați ca meseriași 76 înși. Aceștia, ca pregătire trebuie să aibă cursul secundar inferior și cursul complet al școlii de arte și meserii.

Din cei 76 înși, români au fost numai 21, restul străini (55 înși).

S'a stabilit că 14 meseriași trebuie să fie concediați și pentru a ajunge la aceasta au pus pe tablou 13 români și 1 străin, cari de fapt au fost licențiați pe data de 1 mai 1931.

Nu putem ști cari au fost criteriile după cari s'a stabilit tabloul celor licențiați. Un fapt este sigur: Elementul român a fost nedreptățit în mod revoltător. Față de românul cu jalba, mai susamintit, care este absolvent al școlii de arte și meserii Secția Fier a fost preferit străinul care a părăsit meseria de pantofar, iar acum face serviciu în birou tot acolo.

Durere cazul este concret și nu din domeniul fanteziei.

Inspekția V. Tracțiune Timișoara în serviciul căreia se vor afla bunii români conducători va ține de a sa datorie să cerceteze cazul.

Este natural că un șovinism sălbatic nu poate duce la rezultatul dorit de noi în țara aceasta.

Dar a proceda așa cum s'a procedat în cazul de mai sus este dacă nu mult: o prostie.

În felul acesta minoritarii își vor

închîpui că într'adevăr se bucură de un drept de privilegiu în patria noastră, și astfel vor găsi și justă aceea părere a unui jurist de-al lor care într'un ziar și-a exprimat părerea (bazat pe un mic succes realizat prin instanța judecătorească) că „Licențierea din serviciu a funcționarilor minoritari făcută pe temeiul necunoașterii limbii române nici până acum” deasemenea o crede ca ilegală, și le inspiră încrederea că prin instanțele judecătorești vor obține câștig de cauză

Noi credem că se vor găsi judecători români cari vor da dreptate unor reclamanți de teapa acestora, dar datoria noastră a tuturor este ca prin purtarea noastră să le tăiem odată și pentru totdeauna avântul acestor feluri de veleități.

D. F.

Sărbătorirea dlui D. Olariu.

Sâmbătă seara, 4 Iulie c., a avut loc, în saloanele „Cercului românesc,” un banchet dat de învățători, în onoarea dlui Dimitrie Olariu, numit revizor șef al județului Arad.

Au participat un număr de 150 persoane, în decursul masei ținându-se următoarele toasturi: D. Dimitrie Olariu, pentru M. S. Regele și Familia Regală; iar pentru sărbătorit: d-nii Ion Jelecutean, Consilier Popa, Liviu Dârlea N. D. Cârstea, Mihail Dragoș, Ion Mladin, Iosif Ruch, Simion Albu, Iulian Lucaș și Antoniu David. Tutorora le-a răspuns, printr'o însuflețită cuvântare d-l revizor Olariu, mulțumindu-le pentru manifestație ce i se face. Asigurând corpul didactic primar de tot concursul său, în timpul cât va conduce Revizoratul Arad.

Cele mai eficiente verighete de aur

ceasuri, bijuterii, și ochelari le cumpărați la

REINER IOSIF

ceasornicar și bijutier

ARAD, str. PIRICI 3. În dosul Teatrului.

No. 108 3-24.

De când e Stauber nobil?

Destăinuirile unei scrisori.

Printr'o întâmplare, am văzut înainte cu câteva zile, o scrisoare emanată dela ziarul „Aradi Közlöny.” Textul de pe hârtie cuprindea și următoarele: *Redacteur en chef: Joseph de Stauber.*

Mi-a sărit în ochi faptul, că deși în România, titlurile de noblețe sunt desființate de Constituție, gazetarul cel mai constipat al Aradului, cutează să-și etaleze obscura sa noblețe. Și aceasta o face pe hârtiile de scrisori pe care le utilizează în corespondența sa cu autoritățile românești.

Intrebăm și cerem să ni se răspundă Când și cine a acordat acestui individ titlul de noblețe? La câștigat (*risum teneatis*) pe câmpul de războiu sau în urma comerțului de conștiințe?

De altfel vom da noi la lumină sursa de unde a isvorât titlul de noblețe a grăsunului individ din fruntea ziarului „Aradi Közlöny.

s. mic.

□ **Expoziția școlii de Arte și meserii, Duminică înainte de masă la ora 10, se deschide în localul școlii. Expoziția va fi deschisă și Luni și Marți, între orele 10—12 a. m. și 3—6 d. m. sunt expuse lucruri foarte interesante, produse de elevi în atelierele școlii. Vom reveni asupra expoziției.**

□ **Se creiază Societatea internațională de credit ipotecar.** Guvernul britanic a semnat la Geneva, convenția pentru crearea unei Societăți internaționale de credit ipotecar agricol. Până astăzi convențiunea aceasta a fost semnată de următoarele state; Germania, Belgia, Marea Britanie, Bulgaria, Estonia, Franța, Grecia, Ungaria, Italia, Lituania, Luxemburg, Polonia, Portugalia, România, Elveția, Cehoslovacia și Iugoslavia.

□ **Madrid. D. Miquino, Y. Miquino** a fost numit ministru plenipotențiar al Spaniei la București.

Reclama este Sufietul Comerțului.

Monumentele istorice ale Județului Bihor.

Urmare din pag. II-a

În Transilvania se mai găsesc astăzi 1200 biserici de lemn. Județul Bihor cu întinse păduri de stejar și cu o populație relativ săracă are 150 de biserici de lemn.

Pe aceste din urmă Dl prof. Petranu cu o stăruință proprie Dsale, cu o pricepere de savant — riscând toate greutățile ce aduc cu sine o călătorie de acest fel — le-a vizitat, studiat și a aranjat publicarea lor după un sistem științific modern.

Principiile generale ce stau la baza arhitecturii bisericilor de lemn le-a expus în albumul bisericilor din Arad. În lucrarea de față Dl Petranu se ocupă mai ales de particularitățile din județul Bihor în comparație cu cele din Arad. Dsa constată că bisericile de lem în Bihor sunt mai numeroase. Ele prezintă deosebiri ce dau arhitecturii în lemn din Bihor o notă aparte, deși aceste deosebiri se mărginesc numai la detalii cum sunt spre pildă construcția pridvoarelor și a turnului. Decorul artistic este mai bogat ca în județul Arad. Pictura interioară mai primitivă în schimb mobilierul și obiectele liturgice sunt superioare celor din Arad.

După rezumatul în limba engleză a textului românesc urmează ilustrațiile bisericilor reproduse într'un chip ireproșabil. Fotografiiile s'au făcut cu multă artă, a reușit să ne evidențieze la aceste monumente tot ce este mai caracteristic din punctul de vedere al artei. Urmează apoi desaturile arhitectonice executate cu multă pricepere și artă datorite Dlui arhitect Viányi din Oradea. Cartea sfârșește cu o hartă a bisericilor de lem din județul Bihor. Dl prof. Petranu prin publicarea celor două monografii a monumentelor din Arad și Bihor aduce mari servicii folclorului românesc, a adunat și prin aceasta a scăpat dela pleire un imens material documentar din punct de vedere artistic de neprețuit.

Felicităm pe Dl Petranu din tot sufletul pentru frumoasa lucrare.

I. Langa.

Un cărturar arădan din veacul al XIX-lea.

de Octavian Lupaș.

Bazat pe datele unui interesant, dar lacunos studiu de statistică socială¹⁾, — apărut în „Revista de sociologie” din Cluj (I 6—7), — ziarul „Aradul”, din 5 Iulie a. c., într'un articol cu titlul: „Aradul cultural”, făcea următoarea constatare: „Aradul nostru nu a dat culturale românești nici un bărbat, nici pe un teren din vastul domeniu al științelor, artelor ori literaturii”. Sau mai precis: orașul nostru nu a fost locul de origine al nici unui cărturar român.

Având în vedere premisa dela care a pornit autorul articolului din susnumitul ziar, concluzia la care a ajuns s'ar părea a fi firească. Buna sa credință a fost însă indusă în eroare, — studiul d-lui D. Popescu prezentând lacune. Cauza insuficienței datelor, de sigur, nu este a se atribui d-lui Popescu. D-sa a făcut tot posibilul, pentru a trece în statistică pe toți cărturarilor despre cari a putut afla vre-o informație. Ori, în această privință, trebuie să precizăm, că suntem foarte săraci.

Un caz tipic prezintă chiar Aradul, vechiul centru național și cultural, cu trecutul, în bună parte, necunoscut încă.

1) „Harta cărturarilor Români” de Daniel Popescu.

Este o realitate plină de mustrare, dar și de îndemn.

Dacă am fi avut măcar o monografie românească a Aradului, s'ar fi putut ști, că orașul acesta, printre atâți bărbați de seamă, a avut și un reprezentant în rândurile cărturarilor români.

El se numea: Mircea Vasile Stănescu²⁾.

Activitatea lui culturală își are începutul din vremea, când era încă pe băncile liceului maghiar din localitate. Dovedind aptitudinile excelente la studiu, a câștigat simpatia și încrederea profesorilor, datorită cărui fapt, a reușit să înjghebeze la acel liceu, pentru prima dată, o societate de lectură a elevilor români³⁾. În cadrele acestei tovarășii culturale, care a dăinuit mult timp în urma lui, — în 1859, cu concursul „junimei clericale și gimnaziale” din loc, — M. V. Stănescu a alcătuit un almanah, intitulat „Muguri”⁴⁾ unde,

2) S'a născut în Arad, la 23 II 1841. A decedat, tot aici, în 30 Nov. 1888.

3) Lakatos Ottó: „Arad története”, vol. III; pag. 32—35. După Lakatos, op. cit., a luat și Szinyei József: „Magyar irók élete és munkái”, vol. XII, pag. 1395-1396 ș. a.

4) Titu Maiorescu, în „Direcția nouă” („Conv. Lit.”, V—6, pag. 221), consideră

alături de dânsul, debutează și alți tineri poeți (B. Petricu, M. Bota, Iulian Grozescu, etc.). Un an mai târziu, scoate un volum de poezii („Bucchetu de sîmțeminte...”), despre care am mai pomenit în acest ziar. Tot atunci, a tipărit un volum de povestiri populare, care constituie una din primele colecții de acest gen în literatura noastră⁵⁾. În 1861, a publicat în folietonul ziarului „Concordia” din Budapesta, romanul istoric „Zimbru”.

Numele lui M. V. Stănescu se leagă și de faptul, că el a editat în românește (la Budapesta) prima gazetă umoristică din Ardeal⁶⁾: „Tutti Frotti”.

Dar mai important de amintit este, că el a scos prima gazetă românească în acest oraș: „Gura Satului”. Înființată, în 1860, de I. Vulcan în capitala Ungariei, M. V. Stănescu o preia dela dânsul și o mută aici, cu data de 7/19 Martie 1871.

„Gura Satului” marchează un capital de o deosebită însemnătate în istoria Aradului. Alături de scrisul literarilor ardeleni: B. Petricu, Tripa și chiar Slavici, în coloanele ei apăreau și numeroase reproduceri din operele scriitorilor de peste munți, plămădindu-se astfel și aici unitatea culturii acest almanah ca „o lucrare a unor juni necopti”, iar I. Slavici („Lumea prin care am trecut” pag. 27) spune, că „Mugurul” a fost, pentru tineretul școlar din vremea sa, cea mai de seamă carte.

5) „Familia”, XXIV-51, pag. 589.

6) Lakatos Ottó, op. cit., pag. 112.

rală a Românilor, pe urmele căreia avea să vină unitatea lor politică.

În 1873, M. V. Stănescu, în colaborare cu Const. Lazar, a publicat în nemțește o gramatică românească.

A mai tipărit și câteva calendare căutând să îndăteze poporul cu cetitul.

Cam aceasta ar fi, în linii generale, activitatea de ordin cultural a lui M. V. Stănescu, în virtutea căreia, credem că merită a fi trecut în pomelnicul cărturarilor români.

Desigur, din punct de vedere estetic, scrisul lui M. V. Stănescu nu prezintă azi nici o valoare. Aici intervine însă rolul istoricului literar și nu al sociologului.

Amintirea lui M. V. Stănescu trebuie, cu ori ce preț, reînviată. Căci este trist, fără îndoială, ca nici măcar arădanii să nu cunoască pe unul dintre cei mai vrednici străjeri ai culturii românești din orașul lor⁷⁾. În ce ne privește, promitem un studiu monografic asupra vieții și activității nedreptățitului M. V. Stănescu.

7) Ca să ilustrăm reputația de care se bucura M. V. Stănescu chiar în fața străinilor, reproducem următoarele dovezi, cu privire la activitatea lui literară: Lakatos O scrie în op. cit. (pag. 35): „Stănescu irodalmi fellépésével és szerezésével a délmagyarországi románoknál az újabb román irók között, el nem ért magaságban van”. Ziarul „Nemzet” din 2 Dec. 1888, spune, despre Stănescu: „A román irodalom terén nagy tevékenységet fejtett ki”.

INFORMAȚIUNI.

Calendarul săptămânal

Iulie are 31 zile Cuptor.

1931.	Calendarul Iulian	Calendarul Greg.	Soarele
Zilele săpt.	Indreptat		răsare/apune
Duminică VI după Rusalii, Evangh. de la Mat. C. 9 v. 1-8. <i>In vremea aceea, intrând Isus în corabie...</i>			
Apostolul către Romani C. 12 v. 6-14; <i>Fraților, având dăruiri de multe feluri.</i>			
Dumin.	12 M. Proclu, Ilarie	Henrich	5,08 9,04
Luni	13 Sobor. Arch. Gavriil	Eugen M.	
Marți	14 Ap. Aquila, M. Iust	Bonaventură	
Mercuri	15 MM. Chiric și Iulita	Desp. Apost.	ploi
Joi	16 M. Antinogen, Faus	Maria	multe
Vineri	17 Martira Marina	Alexiu	
Sâmbătă	18 MM. Iacint și Emilian	Friderich	

□ **Administrative. Abonații noștri în restanți cu plata abonamentului pe jumătatea de an expirată sunt cu insistență rugați să-l achite de urgență. Achitarea abonamentului trebuie să le fie o datorie de onoare, mai de seamă, că noi nu am vrut achitarea lui anticipativă. Deci așteptăm.**

□ **Gazeta învățătorilor**, după o pauză de aproape un an de zile, a apărut iarăși cu un bogat material profesional informativ.

□ **Serbare de parc.** Un grup de ziaristi români din localitate, aranjează **Duminică 12 Iulie, în parcul Eminescu, o serbare populară.** Tot felul de distracții stau la dispoziția publicului, precum și bufete bine asortate. În afară de aceste vor mai fi diferite producții artistice la scenă deschisă. **Dela această serbare, nu trebuie să lipsească nimeni. Intrarea benevolă.**

□ **Universitatea populară „Nicolae Iorga”** din Vălenii de Munte de sub conducerea dlui profesor N. Iorga, își ține cursurile din vara aceasta între 15 Iulie și 15 August.

□ **Călătorii de clasă III-a vor fi admisi în vagoanele-restaurante.** Direcțiunea generală a c. f. r., a aprobat ca începând dela 7 Iulie a. c. publicul din clasa III dela trenurile rapide N. 1 și 2 „Traian” București-Timișoara, No. 5 și 6 „Bucovina” București-Giurgu Ghica Vodă și No. 9 și 10 „Tomis” București-Constanța, să aibă accesul în vagoanele restaurante la anumite ore și anume: dimineața până la ora 9, la prânz dela 1 jum. și până la 2 jum. după prânz dela ora 5 jum. până la 6 jum. și seara dela ora 9 și până la 10. Acești călători vor fi serviți în compartimentele vagoanelor-restaurante rezervate pentru fumători.

□ **Conferința grâului.** Recenta conferință a țărilor exportatoare de grâu a desemnat un comitet pentru a se întruni la Londra. Eri au sosit în localitate membri acestui comite și tot eri au ținut o conferință prezidată de înaltul comisar al Canadei în Anglia. S'a discutat la această conferință mijloacele prin care s'ar putea ajunge la o colaborare între statele exportatoare, cel puțin în ce privește centralizarea statisticilor și a informațiilor privitoare la grâu. A produs mare senzație declarațiile delegatului Statelor-Unite, anunțând că organizația „Federal Farm Board”, a hotărât să nu exporteze din rezervele sale mai mult 13.000 vagoane pe lună, în afară de executarea contractelor existente, până la o urcare a prețurilor.

□ **Libertatea presei în Turcia.** În legătură cu cererea arpel extreme a partidului guvernamental, care ceruse măsuri împotriva libertății presei, a avut loc la camera o interpelare. Ismet Pașa, primul ministru, a luat cuvântul, apărând libertatea presei și arătând că ea este indispensabilă pentru o bună administrație democratică. Camera a aprobat declarațiile dlui ministru.

□ **Masacrarea chinezilor din Coreea.** După ultimele telegrame primite la Ministerul Afacerilor Străine, în cursul turburărilor care au avut loc în Coreea, aproape 4000 bărbați și femei chinezi s'au refugiat la posturile de poliție, instituțiile medicale și diferite fabrici din Ping Yang. Turburările se întind în întreaga provincie Heyannanpo, a cărei capitală este Ping Yang. În cursul ultimelor două zile au fost uciși 80 chinezi, iar numărul răniților trece de câteva sute.

□ **S'au ciocnit două vapoare.** Se anunță că vaporul Italian „Carnia” de 6408 tone s'a ciocnit cu marele transatlantic francez „France” lângă Imbrose Light, după miezul nopții, din cauza unei ceți foarte dese. „Carnia” a radio-telegrafat că are o spărtură la babord, dar că nimeni nu a fost rănit și va continua călătoria sa îndată ce se va risipi ceața. Transatlanticul „France” a radio-telegrafat că și continua călătoria spre Europa.

□ **Monede metalice de 10 lei.** — În stocul de monede metalice care se vor pune în circulație în cursul lunii Iulie sau la începutul lui August, monede menite să înlocuiască moneda metalică având chipul M. S. Regelui Mihai al II-lea, există o cantitate mare circa 100 milioane lei de monede de 10 lei.

Noua monedă este aproape de mărimea pieselor de douăzeci de lei aflate astăzi în circulație.

□ **Rectificare.** Ca urmare la reportajul nostru din numărul trecut referitor la serbarea de fine de an, direcțiunea liceului de fete, ne roagă să arătăm, că în conferința directorilor, care a stabilit programul serbării, s'a hotărât ca fiecare școală să participe cu un singur punct. Astfel se explică de ce corul liceului de fete n-a cântat la aceia serbare.

□ **Disolvări ilegale.** Consiliile comunale din comunele Ineu Șilindia, Garahonț, și Șomoscheș, disolvate de actualul guvern, au apelat la comitetul local de revizuire din Timișoara cerând anularea deciziei de disolvare, ca ilegale. Desbaterea a avut loc Marți 7 Iulie, când decizia prefecturii a și fost anulată ca ilegală.

□ **Târg de mostre internațional în Salonic.** Camera de Comerț și de Industrie comunică oficial: Târgul internațional de mostre din anul curent se va ține la 13-27 Septembrie. — La acest târg de mostre vor lua parte, — afară de numeroase state streine, — toate țărilor peninsulei balcanice.

Rezultate Sportive.

Ungaria—România 4:2 (2:1).

BUCUREȘTI:

Aleșii români au dat greș, fiindcă n'au avut omogenitatea recerută.

Budapesta—București 5:1.

ORADEA:

Crișana—Gloria 4:3

TIMIȘOARA:

Tac—Vulturii 6:1

ARAD:

Nemzet—S. G. A. 5:1.

VULCAN:

Minerul—Bszkrt 3:2.

VIENA:

Vienna—Bocskay 4:0.

RIGA:

Polonia—Letonia 5:0.

TENNIS:

Campionatele internaționale ale Angliei au dat următoarele rezultate:

Simplu domni.

1. Wood (America)

2. Sields (America)

3. Borotra (Franța)—Perry (Anglia)

Simplu doamne:

1. Cilly Aussem (Germania)

2. Krahwinkel (Germania)

3. Jacobs (America) Nuthal (Anglia)

Dublu domni:

1. Lott—Van Ryn (America)

2. Cochet—Brugnon (Franța)

Dublu mixt:

1. Lott—Halperu (America)

2. Wood—Muford (Anglia—America).

BOX.

Schmeling bate pe Stribling prin knock out în 15 reprize, pentru titlu mondial.

BUCUREȘTI:

Spacov învinge pe Axlotti tot în 15 reprize la puncte.

Match pentru titlu național.

Ionescu bate pe Énekes (Bpesta) în 3 reprize a 3 minute.

Duculescu învinge pe Hochmann (Bpesta) la puncte.

ROMÂNIA ADMINISTRAȚIA JUD. ARAD.

Serviciul Economic

Nr. 1778 | 1931. Arad, la 7 Iulie 1931.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 5, (cinci) August 1931 orele 9 a. m. se va ține licitație publică cu oferte scrise și sigilate în localul Administrației Jud. Arad, Etaj 1. Sala mică de sedință Nr. 10, în conformitate cu Art. 88—111, din Legea asupra Contabilității Publice și Art. 31—53, din Regulamentul de funcționare al Oficiului Central de Licitații, pentru furnizarea rechizitelor de birou necesare Serviciilor Administrației Județului Arad pe anul 1931.

Ofertele se vor înainta în plic închis și sigilat. Prețul urmează a se oferi numai în procentul rabatalui raportat la fiecare articol în parte după tabloul licitației. Rabatul oferit în procente va avea ordinea articolelor indicate în tabloul licitației și se va referi atât la prețul unitar cât și total pentru fiecare articol din tabloul licitației.

Concurenții vor depune garanția de 5 la sută din valoarea devizului, în numerar sau în efecte garantate de Stat, cu recipisa dela Adm. Financiară Arad, în plic închis, și separat pentru fiecare lucrare deodată cu ofertele în primirea Comisiei de Licitații în ziua și ora fixată pentru licitație.

Termenul de furnizare a rechizitelor este cel fixat în caetul de sarcini. Furnitura va fi pe riscul furnizorului.

Caetul de sarcini și tabloul licitației se poate vedea la Serv. Economic Jud. Etaj. I, camera No. 3, în toate zilele de lucru între orele 11—13, din zi.

Prefect
Indescifrabil

Secretar General
Indescifrabil

G. 23 650/1928

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE.

În baza execuției de escontențiere efectuată în ziua de 15 Oct. 1928, pe baza deciziei Tribunalului Arad cu Nr. 689 | 1928 | 2, obiectele sechestrate în procesul verbal de execuție Nr. G. 23650 | 1928, Cassă de fier, 1 masă strung Tackefay strung, masă de presat, mașină de șlefuit vas, de gătit și alte mașine prețuite în suma de Lei 148 000 cuprinse în favorul „Victoria” Institut de Credit și Economii S. A. în Arad reprezentant prin Dr. Teodor Pap avocat din Arad, pentru suma de Lei 39.100 capital, înțelegere de 12% dela 1 August 1927, se vor vinde la licitație publică în Arad Bul. Regele Ferdinand Nr. 61 în ziua de 13 Iulie 1931 la ora 11 a. m. conf. art. de lege IX. ului 107 și 108 din anul 1881 al legii de exec.

Arad, la 16 Iunie 1931.

Sef. portărel.
D. Stoicescu.

Examenul de bacalaureat.

Rezultatele.

Examenul de bacalaureat a început Duminică dimineața, cu lucrările scrise. La examen în scris, au fost admiși toți candidații prezentați, în număr de 98. Examenul oral a început Marți dimineața cu elevii liceului „Moise Nicoară”.

Până joi seara, au fost admiși: **cu media generală excepțional:** Crălucescu Cornel, Krausz Nicolae, Papp Sabin; **cu media generală bine:** Ardelean Aurel, Ciurdariu Pavel, Fischhoff Stefan, Gara Ștefan, Gomboș Liviu, Messinger Ernest, Plisca Terențiu, Racea Ioan, Nicolescu Nicolae, și Roth Alexandru; **cu media generală îndestulător:** Clepea Teodor, Firoiu Ioan, Ghirboan Augustin, Juhász Ni-

colae, Moga Vasile, Munthiu Gheorghe, Oarcea Cornel, Stoinescu Petre, Bondan Petru, Boțioc Liviu, Bugar Vasile, Căzan Nicolae, Cheveresan Dimitrie, Coclu Petru, Felnecan Virgil, Iovănescu Cornel, Monța Florian, Polatschi Desideriu și Sighet Teodor.

Deci, în 3 zile au fost admiși 32 candidați din 45, câți au fost examinați.

Față de anii trecuți, când cădeau până la 50%, rezultatul din anul acesta e foarte mulțumitor.

Examenul sunt în curs încă și după încheierea lor vom reveni mai amplu.

(n).

„REFORMHOUSE”

Restaurant Vegetarian

ARAD Str. Alexandri.

Zilnic până la ora 21 deschis. Duminică numai până la ora 15.

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

Redactor responsabil: SIMION MICLEA